

fin. prokuratury v Brně, pokladníkem Dr. Otmar Kunze, sekretář nejvyššího soudu v Brně, archivářem Dr. Karel Křepelka, advokátní koncipient v Brně, zapisovatelem Dr. František Hejný, advokátní koncipient v Brně. Náhradníky byli zvoleni: Dr. Miloš Honsa, adv. v Brně, doc. Dr. Karel Gerlich, sekretář nejvyššího soudu v Brně, doc. Dr. Vladimír Kubeš, komisař finanční prokuratury v Brně, Dr. Miroslav Smejkal, komisař finanční prokuratury v Brně. Revisory: Prof. Dr. Zdeněk Neubauer, náměstek ředitele Všeobecného pensijního ústavu v Brně a Dr. Jan Svoboda, advokát v Brně. — Členové Kollegia doktorů se scházejí pravidelně každý první čtvrtek v měsíci o 20. hod. v místnosti kavárny »Savoy« v Brně. U.

ZE SOCIÁLNÍHO ÚSTAVU. Dne 17. října 1935 přednášel profesor vídeňské university Dr. Alfred Tauber o *statistických problémech úmrtnosti*. Předseda Sociálního ústavu, prof. Dr. E. Schoenbaum představil prof. Dra Taubra jako vynikajícího matematika a pojistného matematika, jehož vědeckým oborem je též sociální politika, kde se obíral hlavně kritikou dávkových systémů sociálního pojištění; prof. Dr. Tauber zabýval se též otázkami populačními a sestavil také zajímavé tabulky úmrtnosti. Touto přednáškou je vlastně zahájena činnost pracovní sekce Sociálního ústavu pro populační politiku.

Prof. Dr. Tauber ve své přednášce zmínil se nejprve o populačních otázkách v Rakousku, Německu a Československu a pojednal o statistické otázky úmrtnosti různých evropských států a vytkl metody, jimiž se třeba řídit. Zvláště poukázal na nezbytnou potřebu přesné statistiky úmrtnosti pro základy pojišťovacích výpočtů a zdůraznil vzájemnou závislost úmrtnosti na zlepšení pojištění dělnických vrstev; při tom uvedl četné doklady o tom, jak se projevuje úmrtnost v různých věkových obdobích. Prof. Dr. E. Schoenbaum zakončil zajímavou přednášku poukazem na četné vědecké práce prof. Dra Taubera. Dr. Jindřich.

REDAKČNÍ RADA PRAŽSKÁ konala schůzi dne 11. prosince 1935. Zúčastnili se jí kolegové: Dr. Edelstein, Dr. Kubeš, Dr. Reichert, Dr. Jindřich; omluven Dr. Novák. V debatě jednáno o návrhu reformy zákona o Nejvyšším správním soudě, o chystané úpravě úrokové míry, o opatření Národní banky československé o zákazu vývozu československých platidel. Příští schůze byla stanovena na den 15. ledna 1936 o 18. hodině na právnické fakultě v Praze I., u Čechova mostu.

REDAKČNÁ RADA BRATISLAVSKÁ konala schůzdu dňa 12. XII. 1935 od pol. šiestej hodiny odpol. za predsedníctva J. S. prof. Dr. Rudolfa Rauschera. Účastníci sa jej kolegovia: Dr. Budínová, Dr. Luby, Krendl, Štmová, F. Karpat, J. Karpat, Rebroy, Bliska, Dr. Floreán, Brežný; Dr. Bečvář sa omlúvil. Rozmluva týkala sa otázky sriadenia teologickej fakulty na Slovensku, reformy manželského práva, reformy právnických štúdií a príspevkoch do tohto čísla.

Literatura.

Dr. HANS FRANK: »*Nationalsozialistisches Handbuch für Recht und Gesetzgebung*. Vydalo ústřední nakladatelství německé národně socialistické strany dělnické v Mnichově roku 1935, stran 1590. Na této »příručce« nemalého rozsahu pracovalo kromě říšského vedoucího strany a říšského ministra Franka přes 80 spolupracovníků. Ještě před jejich jmény a před uvedením titulu knihy je zjištěno stylisovaným gotickým písmem, že »gegen die Herausgabe dieser Schrift bestehen seitens der NSDAP keine Bedenken«; podepsán »der Vorsitzende der Parteiamtlichen Prüfungskom-

mission zum Schutze des nationalsozialistischen Schrifttums«. Po přečtení těchto slov je už předem jasno, že vůdčí ideou spisu je tenor 19. bodu programu strany: římské právo, sloužící materialistickému světovému řádu, nahradití obecným právem německým. Obsahem spisu je pojednání o německém právním státě (Rechtsstaat, který jest právním státem Adolfa Hitlera, v tomto pořadí: I. Základní národně socialistické myšlenky o právu a státě. II. Mezinárodní, státní a správní právo; občanské právo s pododdílem »selské právo«, právo obchodní, trestní, justiční správa. III. Orgány národně socialistické správní reformy: říšský právní úřad strany, Spolek německých národněsocialistických právníků, Akademie pro německé právo, říšský justiční komisariát.

Bylo by zbytečné probíratí objemný svazek stránku za stránkou. Tři příklady postačí jako ukáзка, kam to vede, když právní reformista běže za zákald myšlenky — Adolfa Hitlera. Ačkoliv na př. příslušná kapitola správně zjišťuje, že všechny mírové smlouvy byly vždy vnucením vůle vítězovy, zůstává přece mírová smlouva versailleská »instrumentem bezmezného vyděračství a nejhanebnějšího ponížení« — protože tak stojí v knize »Mein Kampf«, str. 714. — Rozlišování mezi osobami fyzickými a právníckými je německému právu cizí; ono zná pouze osoby a korporace (Körperschaften), protože si cení »Gierkem odhalených organických sil právního zřízení«. Vadou právníckých osob je, že zbavují jednotlivce neoprávněně odpovědnosti; ten »strká před sebou právníckou osobu, dává jí jako loutce za sebe jednati a zůstává za ní v temnotě; z jejího jednání si přivlastňuje výhody, avšak škodu ze svého jednání svaluje na ni, na tento osamostatněný kus sebe sama« (str. 935). Jest požadavkem národně socialistického právního zřízení, aby byla přivedena k vítězství německá korporace s jejím charakterem naprosté odpovědnosti a společenské podmíněnosti. Knize slouží ke cti otevřené přiznání, že zmíněná snaha neměla dosud přes »učenou výměnu názorů tuzemských i cizozemských« žádného výsledku. Jako třetí příklad nových proudů německého práva buď uveden jeho postoj k instituci státní příslušnosti, v níž objevilo nebezpečí, zračící se v tom, že pojmy »státní příslušník« a »příslušník národa« (Volksgenosse) se nekryjí. Mají-li prý býti tyto dva pojmy uvedeny do správného poměru, musí míti přednost příslušník národa. Za úkol nacionálního socialismu je prohlášeno zevšeobecniti opět tento »jedině zdravý názor« a přenést se přes pojem »státní příslušnosti«, podle něhož může »Němcem« býti i žid nebo negr, ale naopak Němcem není příslušník německého národa, jenž získal cizí státní příslušnost. I zde odkazuje příručka na vývody knihy vůdčovy (II, kap. 3.), ačkoliv hlásaný názor nebyl zcela cizí ani dřívějšímu právu německému, podle něhož na př. měli nárok na ochranu německých zastupitelských úřadů i ti, kdož sice ztratili německou státní příslušnost, avšak zachovali si německou národnost (Zorn, »Deutsches Gesandtschafts- und Konsularrecht 1920, str. 105). Příčinou reformních snah nových německých právníků je tu zřejmě nepochopení pravé podstaty státní příslušnosti, která není žádným čestným členstvím ve státě nebo v národě, nýbrž s juristického hlediska pouze skutečností, která je u řady norem předpokladem vzniku práv a povinností. Na nepochopení má vinu též dosud z větší části díkce platného říšského zákona o německém státním občanství, v němž se nestanoví, kdo má německou státní příslušnost, nýbrž kdo je Němcem.

Příručka, která je vlastně legislativním programem německé národně socialistické strany, vyšla již ve druhém vydání. —ý.

Dr. JOSEF PLUHAŘ, *Češi a Slovinci doma a za hranicemi*. Praha 1935, vlastní náklad. 8°, 64 stran textu a 14 stran inserátů. Bez udání ceny. — Po Auerhanově knize o československých koloniích v zahraničí vydal nyní dr. Pluhař svoje záznamy o menšinářské práci. Dr. Pluhař byl místopředsedou Masarykova dne čs. zahraničí na jaře 1935 a tato okolnost byla asi

podnětem k vydání knížky. Jsou v ní shrnuta statistická a popisná data o Češích a Slovácích v zahraničí, Cechům a Slovákům v republice je věnováno pouze 6 stran. Kniha je aktuální letos, kdy uvádí letošní data a popisuje letošní události — později bude záhy potřebovat doplňků a obnovení.

DR. KARL LACHOWITZ: *Versuche und Möglichkeiten einer überstaatlichen Währungspolitik*. Wien, 1935, S. 64. — Stúdia je obhajoba modifikovaného zlatého standardu. Je výstižná v popise úsilia k jednotnej mene svetovej a spojená s minimálnymi, ale reálnymi návrhmi dosiahnuť aspoň nejaké približenie sa za dnešného stavu k tejto svetovej mene. Svetový menový problém pojednáva historicky. Líči, aké pokusy sa udialy (latinská a škandinávská Unia, kooperácia cedulových bánk a banka pre vyrovnávanie medzinárod. platov) a aké návrhy sa vyskytly pred válkou (ktoré mali zreteľ len čiste menový, tedy išlo navrhovateľom len o menu pasívnu) a po válke (kedy už sa prebýja viacej hladisko dynamické a ide o neutrálne peniaze. Hlavne u Keynesa, Fishera a Vogla).

Posudzovaním týchto už uskutočnených a navrhovaných plánov dochádza k vlastným návrhom. Berúc do úvahy dnešný prepiatý nacionalizmus jak politický, tak hospodársky odmieta pomocné peniaze medzinárodné alebo nadštátne, ktoré by boly neobmedzene v obehu vedľa vlastných peňazí v jednotlivých štátoch, a to aj keby sa obmedzovaly len na zahranične platobnú funkciu, lebo by sa tým dochádzalo k porušeniu alebo aspoň k silnému zmenšeniu autonómie menovej jednotlivých štátov, predpokladalo by to jednotu politickú a hospodársku k nadštátnej jednotnej mene pristupivších štátov. Tieto peniaze by predpokladaly slobodný pohyb kapitalovy a zbožia, čo je ale dnes vysokými clami, kontingentami ap. znemožnené. Preto treba sa obmedziť na dosažiteľné. Autor sa stavia proti remonetizácii (revalorizácii) striebra ako riešenia jednotnej meny svetovej. Proti striebru namietajú: striebro je až 70% vedľajším výrobkom a prípadné zvýšenie jeho hodnoty remonetizáciou, by viedlo k zvýšeniu produkcie, lebo táto je pružná a tým by sa hodnota znova snížila. Striebra netreba ani užívať k podkladu krytia obeživa pre nastalý rozvoj platobnej techniky. A je pohodnejšie rozmnožiť iné platobné prostriedky, aby sa ceny zvýšily. Ani cieľ remonetizácie: zvýšiť kúpnu silu zemí striebornej meny autor neuznáva. Tieto zeme sú nepatrného svetovehospodárskeho významu (Čína, Mexiko) a tiež zvýšenie hodnoty striebra by u nich spôsobilo nesnesiteľnú deflačnú krízu. Tiež nedôvera obyvateľstva proti striebru je prekážkou jeho menového oživenia. U striebra ide skôr o riešenie výrobnotechnického než menového problému. Striebro treba len za zbožie a nie za menový kov považovať.

Zostáva zlato, ktoré jedine predstavuje možnosť nadštátnej meny. Teoreticky: aj papierové meny by sa daly zaviesť, ale dnes je to prakticky nemožné. Autor odmieta výtky činené zlatu: a) že je nedostačiteľné pre menové potreby; že je tesne na krytie obeživa (preto stupňuje svoju hodnotu a spôsobuje pokles cenový). Nie množstvo zlata (ktorého výroba sa stupňuje); ale spôsob jeho využitia a rýchlosť jeho obehu vplýva na cenovú hladinu. Optimálneho využitia zlata, t. j. zvýšenia hladiny cenovej zlatom v takej miere, že by jeho menové množstvo viacej nestačilo zvládnuť medzištátne obraty — nebolo dosaženú. Keďže výroba zlata stúpa, netreba sa obávať jeho stesnenia v blízkej budúcnosti. Jádrom problému leží v zmene krycích ustanovení. Dnešné krycie ustanovenia robia zlato nepružným. Preto treba snížiť zlaté krytie obeživa a to vo všetkých štátoch, lebo len v jednom by to vyvolalo nedôveru. Aby sa zvýšila použiteľnosť zlata: treba vziať za podklad krytia — za určitých kauteľ — aj zlaté devízy.

Ďalej treba sa postarať o správne rozdelenie zlata. Tento problém súvisí s problémom slobodného pohybu zlata. Dnešné nevýhodné rozdele-

nie zlata bolo spôsobené podviazaním pohybu zlata. Preto štáty bohaté na zlato môžu ľubovoľne nakladať so štátni chudobnými na zlato. Tieto sú na koniec donútené vzdať sa zlatej meny, a musia obmedziť úver pre nedostatok kritia, čo spôsobí pokles cenový a prežívajú deflačnú krízu. Nerovné rozdelenie zlata je odstraniteľné: zlepšenou výmenou zbožia medzi štátmi, poskytovaním dlho- a krátkodobého úveru a slobodným pohybom zlata.

Zlatý standard môže zabrániť medzinárod. inflácii, ale nie deflácií, nakoľko niet väčšieho somknutia štátov k jednotnej menovej politike. Keď aj táto štúdia (a ktorá ano?) nedosiahne zasluhujúcej pozornosti u ľudí praxe, ale svojím podaním pokusov minulosti o úsilie jednotnej meny a svojím návrhom na riešenie môže konať výchovný cieľ a budúca generácia snáď ho realizuje. Niet absurdnejšieho stavu, aby svet, ktorý má jednotnú mieru vecí (váhy, dĺžky ap.), nemal jednotnej miery plodu svojej práce.

TVŮRCOVÉ DĚJIN. *Třetí díl. Novověk.* Redigoval čes. vyd. Dr. Karel Sloukal. — Praha, 1935, Mazáč, st. 578 in -4. Kč 100.—. Referovali jsme již o předchozích dvou dílech. Celá encyklopedie, kterou snad není ukvapené nazvat encyklopedií životopisů silných jedinců, vyjde ve čtyřech dílech. Celkový ráz se nemění ani v dalším díle až na to, že v novější době vystupuje individu mocný soupeř v uvědomování širokých mas.

Z třetího dílu sluší vyzdvihnouti s našeho hlediska asi toto: V první kapitole (renesance a reformace) vzpomínám charakteristiky hlavně *Macchievellioho a Mora* (Doc. H. Baron, Berlín) a finačníků *Fuggerů* (Dr. F. Kehr, Berlín). Z druhé kapitoly (Protireformace a třicetiletá válka) povšimneme si životopisu *Ferdinanda II.* (Prof. Kretschmayr, Vídeň), ze třetí (absolutismus) především úvodu prof. H. Séa (Rennes), dále biografie *Grotia a Hobbsa* (doc. Baumgardt, Berlín) a *Bolingbroka* (prof. Michael, Freiburg i. B.). Konečně v kapitole čtvrté (Osvícenství) nalezneme stati o *Montesquieovi* (prof. Klemperer, Drážďany), o *Kounicovi* (Kretschmayr), *Rousseauovi a Mablym* (Sée), o *Adamu Smithovi* (prof. Jastrow, Berlín), a o *Kantovi* (doc. Baumgardt). Trochu zarazí, že se při doplňování nenašla ani jediná právnická osobnost pro nás významná, ač jistě by si toho byl nejspíše Všehrd a Verböczy zasloužil. Ale i tak v tomto díle nalezneme čtenář mnoho prospěšného.

PROF. DR. ROBERT GLÜCKMANN: *Allgemeine Fremdenverkehrskunde.* Stämpfli & Cie, Bern. 8°, str. 160. — Němci dospěli záhy k tomu, aby i z cizineckého ruchu udělali vědu. Za demokratické éry zřídili v Berlíně »Forschungsinstitut für den Fremdenverkehr«, který soustavně zkoumal cizinecký ruch a vydal řadu cenných monografií o svých pracích. Bývalý ředitel tohoto ústavu — dnes u vlády v nemilosti — vydal nyní v bernském nakladatelství Stämpfli »Nauku o cizineckém ruchu«, rozbor příčin a vlivů cizineckého ruchu, který se za krise stal mnohým zemím náhražkou průmyslu. Věnuje velkou pozornost zjištění, jakým vlivem působí cizinecký ruch na platební bilanci státu a na zaměstnání přímo i nepřímou na cizineckém ruchu závislá a jakým vlivům vnějším i vnitřním cizinecký ruch podléhá. Glücksmann se většinou omezuje na popisnou formu a na třídění pojmu, také však ukazuje, jak správně dělat cizinecký ruch. Za vhodnou formu organizace cizineckého ruchu ve státě pokládá plánovitě vedení cizineckého ruchu státní mocí, jemuž jako protiklad staví bezplánovitost za řízení zájemců. První forma, dnes nejčastější, je charakterisována těmito skutečnostmi: zákonná úprava cizineckého ruchu a jeho organizace, zvláštní oddělení pro cizinecký ruch ve vládě státu, sdružování zájemců pod vedením státní moci, získávání finančních prostředků příkazem a jednotně řízená náborová činnost v zahraničí. O československém cizineckém ruchu Glücksmann mnoho nepíše, nejspíše proto, že jeho organizace nevykazuje dnes nic poučného.

JUDr. ARNOŠT WEIL: *Základy železničního tarifnictví* se zvláštním zřetelem k tarifům čl. státních drah, Nákl. Státního nakladatelství v Praze 1935. Stran 84. Cena 11 Kč. — O tarifnictví a dopravní politice vůbec nemá příliš hojnou literaturu, zejména nám však chyběl přehledný a jasný výklad o základech tarifní politiky našich drah a o železničním tarifu samotném. Tuto mezeru vyplňuje autor vskutku záslužným způsobem, slučuje ve svém spisku právnícké zájmy teoretické s praktickou potřebou obchodních kruhů. Začíná výkladem tarifního pojmosloví a přehledem právních základů tarifnictví, jež osvětluje s hlediska hospodářského i technického. Zvláštní část je věnována speciálně vývoji a objasnění československých tarifů a část závěrečná se zabývá poměrem železnice k automobilu a úkoly železničně-tarifní politiky. Nakonec byla připojena nejdůležitější statistická data. Knižka poskytne čtenářům jistě cenné informace, a mimo to je aspoň částečně zasvětil do tajů našeho dopravnictví a do jeho delikátních, avšak velmi zajímavých problémů, jejichž zvládnutí vyžaduje nejen vědomostí, ale i hospodářského jemmocitu.

Dr. Potužil.

Dr. FRANTIŠEK POLÁČEK: *Důvody zmatečnosti v trestním řízení*. Svazek III, publikací Jednoty českých kandidátů advokacie v Praze, nákladem týmž, v Praze 1935 a 105 a V stranách, cena členská 14 Kč, nečlenská 18 Kč. Před nedlouhou dobou počala vydávati čilá Jednota českých kandidátů advokacie pro potřeby praxe knižně rozšířený obsah přednášek, jež se těšily největšímu zájmu. Po neobyčejném úspěchu prvního, nyní již rozebraného svazku, pojednávajícího o novém zákonu o ochraně cti, vyšlého z pera téhož autora, soudního rady, působícího zejména v odvolacím senátu krajského soudu trestního v Praze, přikročil autor ku zpracování svých článků, uveřejněných v »Soudcovských listech« a dvou přednášek, konaných v březnu letošního roku v Jednotě pod názvy: Výrok o vině podkladem důvodu zmatečnosti a Výrok o trestu podkladem důvodu zmatečnosti.«

Autor velmi zevrubně a dovedně prakticky s bohatými odkazy na teorii řeší obtížné thema. Publikace je obzvláště vítaná při nynější rigorosní praxi druhých instancí trestních, zejména Nejvyššího soudu a průměrné průpravě advokátního dorostu, který buď opomíjí neb nemá příležitosti zabývat se trestní agendou sborových soudů. Agenda ta se totiž ve většině advokátních kancelářích vyskytuje jenom při zastoupeních ex offo, takže pak přirozeně obzvláště zmateční stížnosti prováděny jsou stejně jako civilní opravné prostředky a tímto vadným, formálním provedením stávají se často nezpůsobitelnými k projednávání u kasačního soudu.

Kniha je rozdělena v osm oddílů s těmito názvy: Poměr otázky skutkové ku otázce právní, Vadné obsazení soudu, Relativní důvody zmatečnosti, Vadnost výroku o rozhodných skutečnostech, Výrok o nepříslušnosti, Vyřízení obžaloby v otázce skutkové, Porušení zákona výrokem o vině a Porušení zákona výrokem o trestu. Důvody zmatečnosti, jež jsou povahově příbuzné, jsou shrnuty vždy do jednoho oddílu. Vyzdvihnouti je oddíl I, v němž autor zdůrazňuje důležitost správného rozlišení skutkových předpokladů soudního rozhodnutí od právních, podle něhož řídí se i přípustnost přezkumné činnosti kasačního soudu a způsob provedení opravného prostředku. Poukázáno jest na stanovisko slovenských senátů Nejvyššího soudu v otázce smyslu projevu resp. úmyslu pachatelova, v níž Nejvyšší soud přiklonil se po stálé praxi několika desetiletí po prvé při rozhodování o dovolací stížnosti v aféře židenické k praxi slovenské i pro obor rakouského trestního řádu a toto stanovisko nyní důsledně zachovává. Následkem toho otázka smyslu projevu a úmyslu pachatelova se považuje nyní za otázku právní, již může řešiti Nejvyšší soud znovu sám. Podle dřívější praxe opřené theoreticky zejména o Mayera, otázka úmyslu byla otázkou skutkovou a vadnost soudního výroku v tomto bodě bylo

uplatňovati jako zmatek podle § 281 č. 4 a 5, nyní jako zmatek č. 9 a).

Při relativních důvodech zmatečnosti upozorňuje autor na nepoužití právo stran na uplatnění vlivu při sepisování protokolů buď žádostí o zjištění jednotlivých bodů neb návrhem na opravu protokolu, jenž je přípustným až do zrušovacího přelíčení, neboť jedině, jsou-li úkony trestním řádem na straně obžalovaného předepsané, protokolem osvědčeny, mohou být vady rozhodnutí s úspěchem napadeny.

Autor nevyhýbá se ani řešení nejtěžších otázek zmatek č. 9 b) a 11 a pojednává o nich s úplností prakticky vyčerpávající.

Kniha je zakončena obsahem, vytyčujícím hlavní body jednotlivých oddílů, čímž umožňuje orientaci i těm právníkům, kteří neovládají přesně theoretické poznatky a číselné označení důvodů zmatečnosti a jich aplikaci na různé skutkové podstaty.

Spisek lze praxi upřímně doporučiti.

Dr. Jaroslav Homolka.

EDÍCIA ERBOVNEJ LISTINY MESTA BRATISLAVY. Bratislava, 1935. — Vedecké ústavy mesta Bratislavy, vedené zaslúžilým archivárom Dr. Faustom, opätovne prekvapily slovenskú verejnosť vydaním erbovnej listiny kráľa Žigmunda, udelenej mestu v roku 1436. V prepychovej edícii tejto listiny upúta čitateľa paleografický popis, z ktorého sa dozvedáme, jakú umeleckú cenu diplóm tento reprezentuje, nespomínajúc jeho význam právny a historický. Právneho historika zaujme hlavne ten passus diplomu, v ktorom panovník vyzdvihuje, že terajšia kollácia erbovneho a pečafného práva je iba stvrdením tej výsady, ktorú »oni (t. j. bratislavskí mešťania) a ich predkovia od našich vznešených uhorských kráľov, ako našich (t. j. Žigmundových) predkov, ako sa dokazuje, užívali i dnes užívajú. Na konci edície je pripojená krásna barevná reprodukcia spomenutej erbovnej listiny, opatrnej dvojitou zlatou pečafou kráľa Žigmunda.

Dr. Holák.

JAN KALDA: *Trestní zákon důchodkový*, díl I. Praha, 1935, stran 392, cena Kč 75.—. (Vydalo ústř. studentské knihkupectví.) — Skutečnost, že zákonodárstvím československým není ještě derogován důchodkový trestní zákon z r. 1835 a který právě t. r. začíná druhé století své platnosti, není širší právnické veřejnosti dostatečně známa. Je sice pravda, že některá jeho ustanovení byla již nahrazena novými speciálními zákony, jmenovitě v oboru daní spotřebních a daní přímých, ale přes to zůstává důchodkový trestní zákon v platnosti ve většině svých ustanovení pro některé spotřební daně, pro jiné pak pouze z části. Je proto praktický právník na rozpacích, které ustanovení a pro které daně platí. Je proto Kaldoва práce nejen vzorným překladem autentického textu německého, který byl ztížen zastaralostí slohu a slovních obrátů německých z r. 1835, nýbrž i, což zdůrazňují, důkladným komentářem důchodkového trestního práva, svou úpravou a uspořádáním přístupný každému, nejen právníku-finančnímu odborníku. Autor neomezil se na pouhý překlad zákona, ale doplnil jej pod čarou všude tam, kde pozdějším zákonodárstvím nastaly změny. Tím vynikla tato práce nad příručku vlád. rady Cinka. Práce je rozdělena na dvě části. Prvá část, obsahující materiální trestní právo (§§ 1 až 148) glossuje současně korespondující ustanovení různých zákonů, výnosů a judikaturu. Druhá část obsahuje trestní ustanovení různých zákonů novějších (zákon celní, o daní z lihu, povinném mísení lihu s jinými pohonnými látkami, daní z cukru, minerál. olejů, všeob. nápojové, z obratu, poplatkový zákon atd.), pokud je jimi důch. trest. zákon derogován. K nim opětovně poznamenává ustanovení korespondujících zákonů, výnosů a judikatury. Předmluva docenta dra Siblíka pak rozebírá teoreticky trestní právo finanční. Jednu vadu však této knize vytýkám: autor nevzal vůbec zřetel na trestněprávní normy, platné na Slovensku a Podkarp. Rusi, kde velmi důležitým právním pramenem je instrukce k třicátkovému řádu z r. 1842, obsahující mnohá ustanovení z důchodkového trestního

zákona, namnoze doslovně a nepromyšleně recipovaná. Doporučil bych proto pro druhé vydání knihy rozšířiti její obsah i těmito normami, čímž stane se kniha vhodnou příručkou i na území dříve uherském, kde nedostatek vhodně literatury jeví se daleko naléhavěji než v zemích historických. Kniha doplněna je pečlivě sestaveným věcným rejstříkem a vhodně typograficky upravena.

JUDr. Frant. Bečvář.

DR. IMRICH KUNOŠI. *Obecné súdnictvo občianské, platné na Slovensku a Podkarp. Rusi*. Bratislava 1935, strán 251, cena neudaná, nákladom autorovým. — Kniha určená propagácii t. zv. bagatelného súdництва (spory o hodnote do 100 Kč), rozdelená je vo 2 časti: Časť prvá je venovaná úvahám o obecnom súdnictve, pojmu a právnej povahe, zásadám, vývoji a právnej literatúre tohoto. Prináša aj úvahu de lege ferenda, ktorá by sa však skorej vyjímala v odbornej revui ako v tejto knihe. Časť druhá, ktorá je vlastne jadrom práce, obsahuje komentovaný preklad XVI. titulu o. s. p., nariadenia č 197.100/1934 B. M. o pravidlách pokračovania obecného súdu občianskeho (p. p. o. s.), nariadenia čís. 197.200/1914 B. M. o jednacím poriadku obec. súdu obč. (j. p. o. s.) a konečne aj stručné predpisy poplatkové pri obec. súdnictve. Jednotlivé state sú doložené poznámkami, obsahujúcimi jednak výklad, jednak judikatúru Kúrie a súdnych tabulí. Tu však autor cituje judikatúru z doby pred r. 1915, zrejme prehliadol, že procesné právo sa po tomto roku zmenilo, takže citácia takýchto rozhodnutí môže viesť k mýlnym výkladom smyslu niektorých procesuálnych predpisov. S hľadiska propagácie obecného súdництва je dielo toto — v slevenskej právnickej literatúre prvé — záslužným činom mladého autora, menovite, keď sa uváži, že len asi 1/3 obcí túto činnosť zavrhuje, pri čom nemá však ani vhodnej literatúry a slovenských prekladov vrchu cit. nariadení a zákona, súc odkázaná na maďarské originály, často aj pre obecných orgánov s hľadiska jazykového nedostupné. Túto svoju tendenciu autor v úvode sám priznáva. Kniha je prehliadnutá prof. dr. Štajngrom, ktorého pripomienky si autor z časti, ako v úvode tvrdí, aj osvojil.

JUDr. Frant. Bečvář.

ROČENKA VEDECKÝCH ÚSTAVOV MESTA BRATISLAVY NA ROK 1934. Redigoval Dr. O. Faust. Strán 467. Cena Kč 100.—. — Minulého roku vydaly vedecké ústavy mesta Bratislavy za vedenia archivára Dra Fausta vedeckú ročenku za rok 1934, ktorá jak svojím obsahom, tak i rozsahom je najväčšou vedeckou publikáciou, ktorú spomenuté ústavy dosiaľ vydaly. Už pri zbežnom prehliadnutí tohoto zborníku vidíme, že jak osobnosti autorov, tak i počet príspevkov dávajú mu mimoriadnej ceny vedeckej i bibliofilskej. Jedonásť autorov so 14 článkami zaplňujú takmer päťstostránkovú knížku veľkého formátu. A takmer ku každému príspevku sú pripojené zdarilé reprodukcie obrázkov, korešpondujúcich v textu. Hneď na začiatku upúta čitateľa článok prof. Dr. Danišoviča o historiografii na Slovensku a Podk. Rusi v dobe osvietenскеj, opisujúc v ňom kroniky slovenských kláštorov zo 17. a 18. storočia a oceňujúc ich význam pre poznanie vedeckých snah slovenských rádo. Prof. Dr. Eisner zaoberá sa v dlhšom článku s pravekými a ranno-historickými dejinami Bratislavy najmä opisuje vzťah rímskej kultúry k prvým počiatkom Bratislavy. Redaktor zborníka Dr. O. Faust publikuje pečlivo opísané zprávy z kapitulskeho archívu bratislavského, vzťahujúce sa k činnosti a dejinným osudom Habánov, vo Veľkých Levároch. Veľmi pečlivý je tiež článok prednostu pamiatkového úradu na Slovensku Dr. J. Hofmana s názvom »Zo zaniklej Bratislavy«. Príspevok, v ktorom autor zoberá historickú topografiu starej Bratislavy a jej zmeny až po najnovšiu dobu. Profesor právnickej fakulty Dr. R. Horna publikuje a vykláda rozsiahly rukopis z mestského archívu bratislavského o monster-procesu s bosorkami zo Šamorína v r. 1691. Janota v článku »Bratislava« opisuje stručne dejiny bratislavského hradu, a pri tej príležitosti

nadväzuje na starú gusliarskú, pieseň o bratislavskej hradnej panne. Podobného rázu je článok »Hrad Pajštún«, od tohože autora. Dr. A. Mayerová oboznazuje čitateľa s dosiaľ málo známym obrazom Františka Palkovova nachádzajúcim sa teraz v mestskom muzeu, a pokúša sa o jeho identifikáciu i umeleckú kritiku. Prof. Dr. A. Pražák uverejňuje vo zborníku dve štúdie. Prvá »Bratři Rakovští z Rakova«, opisuje životné, spoločenské i literárne dejstvom bratov Rakovských z Rakova v Turci od polovice XVI. stor. V druhej študii »Karel Ondřej Běl« zaoberá sa so životným osudom a literárno-vedeckou činnosťou syna veľkého historika Mateja Béla, ktorý jako univerzitný profesor v Lipsku i jako redaktor vedeckých revui vykonal svoj podiel na povznesení duchovného života vo svojom, od rodnej zeme tak vzdialenom pôsobisku. Škoda, že tento tak nadaný duch, ztratený bol pre cudziu zem, ktorá mu pripravila v starí toľko sklamaní a násilnú smrť. O ľudovej výtvarnosti, najmä o domácej keramike a rezbárstve v bratislavskom Záhorí, poučuje čitateľa zaujímavý článok Dr. A. Václavíka. Dr. V. Wagner v stati »Vývin palácového staviteľstva Bratislavy v XVIII. storočí, doložené mnohými fotografiami, opisuje stavebiské pamiatky slovenského baroku, najmä premoňohé šľachtické paláce. Posledné dva príspevky ročenky sú od Dr. O. Wagnerovej. V prvom publikuje oslavnú báseň spísanú po slovensky z príležitosti zvolenia arcikniežaťa Štefana, palatínom Uhorska v r. 1847. V druhom podáva autorka numizmatický popis barbarských i rímskych mincí, nachodiacich sa v bratislavskom mestskom muzeu. K tomuto článku pripojené sú aj zdarilé reprodukcie. Z podaného prehľadu vidno, že ročenka bola veľmi pečlivo redigovaná a že svojim významom ďaleko presahuje miestny rámec, ktorý si vzala do programu. Bolo by si len priať, aby Vedecké ústavy mesta Bratislavy aj v budúcnosti pokračovali vo vydávaní takýchto zborníkov.

Dr. Holák.

WIERER, JUDr. RUDOLF: *Uznání a právní postavení náboženských společností podle zákona z 20. května 1874, č. 68 ř. z.* — Sběrka spisů právnických a národohospodářských, vyd. K. Engliš a Fr. Weyr, Sv. LXXV.) Praha-Brno, 1935, 89, str. 110, cena 20 Kč. — Dókladná štúdia Wiererova není púhym rozborom príslušných ustanovení zákona č. 68 zo dňa 20. V. 1874, ako by to z titulu knihy mohlo vysvitáť. Autor si kladie za úkol jednak načrtnúť okolnosti vzniku tohoto zákona, s poukazom na pokus o vydanie obecného zákona konfesného pre všetky vyznania v bývalom Predlitavsku, jednak poukázať na rozdiel medzi jeho postavením v právnom poriadku rakúskom a československom. Podrobné vylčenie vzniku a kritiku prevádzania tohto zákona ponecháva autor neskoršej samostatnej práci, ktorá by sa mohla opreť o dosiaľ nepublikované memoáry a o korešpondenciu príslušných štátníkov ako aj o nateraz ešte neprístupné aktá úradné.

Vo všeobecnej časti (I. diel, str. 5—34) podáva Wierer príliehavé definície náboženstva, slobody svedomia, viery a vyznania, osvetľuje dosiaľ málo vyjasnený pojem parity náb. spoločností s hľadiska štáto- a cirkevnepolitického. Po vytýčení medzi náboženskej slobody de lege ferenda podáva potom rozbor právneho postavenia náb. spoločností. Právny poriadok poníma W. ako súbor noriem spojený jednotiacim najvyšším subjektom normotvorným. Z tohoto stanoviska vychádzajú pripúšťa dve možnosti vzľahu náb. spoločností ku štátu: nadriadenosť (theokrácia) alebo podriadenosť. V prípade nadriadenosti náb. spoločnosti nad štátom je platnosť právneho poriadku odvodená z právneho poriadku v suverennom štáte, poľažne v samostatnom právnom poriadku. Koordináciu štátu a náb. spoločnosti považuje W. za možnú iba v rámci právneho poriadku nadštátneho a nadcirkevného, ktorý ustanovuje štát i náb. spoločnosť za druhotné normotvorné subjekty, seba navzájem rovné. Preto, odhládnuť od istej koordinácie dvoch kompacistentov, ktorá nastáva pri uzavre-

tí konkordátov, považuje W. nadriadenosť štátu náb. spoločnostiam za jedinú možnosť jednotného určenia právnej povahy niekoľkých náb. spoločností. Pri triedení jednotlivých možností subordinácie pridrža sa W. teorii už ustálených typov, t. j. cezaropapizmu, štátneho cirkevnictva a štátnej výsosti cirkevnej, ako troch kategórií intenzity subordinácie cirkvi štátu. Od nich rozlišuje úplnú odľuku. Pri určení právnej povahy náb. spoločností, ako právnických osôb, vyslovuje sa W. proti ich označovaniu za verejnoprávne resp. súkromoprávne korporácie alebo za verejné ústavy privilegované a pripojuje sa k užívaniu Hobzom, zavedeného pojmu »sväz«. Náboženskú spoločnosť potom definuje ako sväz osôb, vytvorený za určitých skutkových podstat právnym poriadkom, ktorý sväzu pripisuje určité povinnosti osôb i sféru týmito povinnosťmi vymedzenú a chránenú.

Podľa postavenia voči štátu rozoznáva W. samosprávu, autonómiu a odľuku. Medzi autonómiou a samosprávou vidí iba rozdiel kvantitatívny, spočívajúci v tom, že z normotvornej činnosti autonómnej môžu vznikaf normy s vyššou relevanciou právnou (abstraktnejšie), teda normy druhotné, zákony, nad ktorými stoja už len prvotné štátné normy ústavné, kdežto z normotvorby samosprávnej vznikajú iba normy s nižšou relevanciou právnou: nariadenia a správne akty. V prípade náb. spoločností mimoštátnej (ako je kat. cirkev) vydávajú cirk. orgány normy, ktoré sú pre autonómne sväzky cirkevné, nachádzajúce sa na území štátu, záväzné na základe ustanovenia práva štátneho. Za autonómne jednotky sa v takomto prípade považujú iba vnútroštátne správne celky, čo má za dôsledok, že s hľadiska právneho neide o jednotnú organizáciu cirkevnú ale o niekoľko organizačných jednotiek, ktoré majú shodné dieľcie právne poriadky.

Odľuka štátu od cirkvi má za následok, že právny poriadok štátnej neuznáva organizáciu náb. spoločností a pozná len kultové spolky, po prípade nadácie podľa práva štátneho.

Po tejto všeobecnej časti, v ktorej v mnohom ohľade prispel k ujasneniu dosiaľ nedôsledne a často nesprávne užívaných pojmov, podáva autor prehľadný vývoj postavenia náb. spoločností od tolerančnej éry počnúc. Načrtáva ponaňhly postup rakúskeho zákonodarstva k zrovnoprávneniu náboženských spoločností (str. 35—64) a tým dochádza k rozboru zákona zo dňa 20. V. 1874. Výstižne vykladá ustanovenia zákona o obecných i organizačných podmienkach uznania ako aj zániku náb. spoločností (str. 64—72), vecne rozoberá ich právne postavenie, menovite autonómiu a zvláštne oprávnenia (*ius advocatiae*) náb. spoločností i štátny dozor nad nimi (str. 72—83).

V tretom diele svojej práce (str. 84—100) potom prejednáva W. otázku uznania náb. spoločností podľa práva československého. Poukazuje na to, že ustanovenia našej ústavnej listiny značne zmenšili význam uznania náb. spoločností tým, že podľa nich je dovolený verejný výkon akéhokoľvek vyznania. Vyzdvihuje m. i., že naša ústava, na rozdiel od decembrovej ústavy rakúskej, už neobsahuje ústavnú záruku verejnoprávneho charakteru náb. spoločností. Táto tendencia nivelizovania rozdielu medzi príslušníkmi uznaných náb. spoločností a medzi »bezkonfesyími« je zvlášť zrejma v zákone zo dňa 23. IV. 1925 č. 96 Sb. z. a n. Potom preberá autor ostatné zákony čsl., v ktorých prevláda zreteľ na záujmy individua proti záujmom vyznania a vypočítava jednotlivé ustanovenia zákonov čsl., ktorými boli modifikované podmienky uznania a úpravy právneho postavenia uznaných náb. spoločností. Svoju zdarilú prácu končí autor kapitolou vypočítavajúcou náb. spoločnosti uznané v historických zemiach. Vývoj a stav tejto otázky na Slovensku a v Podk. Rusi autor nepojal do svojej práce. V závere dospieva W. k názoru, že zákon z 20. V. 1874 č. 68 ř. z. je aj pri našej úprave pomeru štátu k náb.

spoločnostiam svojmu účelu celkom vyhovujúcou časťou čl. práva konfesného.

Celá práca sa vyznačuje úspešnou snahou po nepredpojatom, vecnom rozbere i dôkladnou znalosťou a spol'ahlivou citáciou bohatej literatúry. Bude preto iste dobrou pomôckou nie len pre teoretické štúdium tejto otázky, ale aj pre prax.

Škoda len, že autor nepripojil obecný soznam použitej literatúry a prehľad často používaných skratiek. Postrádanie vecného rejstrika je do istej miery zmiernené podrobným obsahom. Knappek.

PRVNÍCH DESET LET ČESKOSLOVENSKEHO ROZHLASU. Nákladem Radiojournalu, čl. zpravodajství radiotelefonického v Praze, v komisi Státní tiskárny, 1935, str. 1037, malá osmerka, cena váz. Kč 30.— Místo nákladných a trvalou památku nezanechávajících oslav desátého výročí rozhlasové společnosti, jejíž ustavující valná hromada se konala dne 7. března 1923, rozhodl se Radiojournal vydati almanach, který by zachytil historii vývoje čl. rozhlasu v prvním jeho desetiletí. Tento vytýčený ráz byl důsledně proveden a vznikla tak obsáhlá historická monografie.

Redakcí a sepsáním historické části pověřena byla A. J. Patzaková, ostatní obsah tvořen je příspěvky činitelů služby rozhlasové, jednak její programové stránky, obstarávané Radiojournalem, jednak technické stránky, vedené ministerstvem pošt a telegrafů. Dílo nás informuje o rychlém rozvoji čl. rozhlasu, jenž započal svou organisovanou činnost ještě dříve než na př. rozhlas říšskoněmecký a vyšinul se co do absolutního počtu posluchačů na velmi čestné sedmé místo v Evropě, dále o nynějším stavu rozhlasu, podává přehled jeho činnosti a vztahů k cizině.

Zhodnocení obsahu vybočovalo by z rámce časopisu. Kniha rozpadá se na čtyři díly, podávající historický vývoj, statistiku, organisaci a technický vývoj čl. rozhlasu. Právnicka zejména zaujmou kapitoly o organisaci našeho i světového rozhlasu. Aby dílo mohlo proniknouti i do ciziny, jsou texty fotografií a statistických tabulek v díle druhém a dalších a kronika důležitějších událostí též přeloženy do francouzštiny a na konec připojeno skoro padesátistránkové francouzské resumé celého díla. Text je zpestřen skoro pětí sty fotografií, originálními statistickými tabulkami a přehledy.

Škoda, že pro značný, původně neočekávaný rozsah díla, zpozdílo se vydání této jubilejní publikace a použito bylo petítové sazby, která dostí značně čtenáře unavuje. Reprodukce fotografií není bezvadná. Autoři na několika místech předpokládají znalost i vnitřní organisace rozhlasové společnosti, jejíž přehled však není podán.

Ztrátová cena této mimořádné a význačné publikace jistě přispěje k jejímu rozšíření, její zajímavý obsah získá rozhlasu nové zájemce a umožní mu zachovati dosavadní vzestupnou vývojovou tendenci.

Dr. Jar. Homolka.

ING. FRANTIŠEK MUNK: *Problém distribuce a distribučních nákladů*. Knih. Soc. problémů sv. 3., v komisi Melantricha v Praze 1935, str. 199, cena 36 Kč. — Otázka hospodárnosti distribuce zboží zajisté v popředí hospodárských problémů doby, nebyla však dosud se zřetelem na tento svůj význam u nás dostatečně zpracována. Nebyti Munkova přítomného spisu, který se s látkou vypořádává hodně vyčerpávajícím způsobem, neměli bychom o této materii nic víc než několik menších brožur, z nichž nejlepší napsal ing. Munk sám. Lze říci hned, že nejdůležitějším kladem knihy jest, že sice dané téma zdolává přísně vědecky (začíná se dokonce malou úvahou o metodologii), avšak současně na základě praktické erudice, k níž autorovi poskytl příležitost studijní pobyt v Spojených státech a jeho zaměstnání ve velkých obchodních podnikách.

Jak již název spisu praví, jeho ústředním problémem je otázka po výši distribučních nákladů, které především dlužno zkoumati z celkového národohospodářského hlediska. Po této stránce dospívá autor k výsledku, podle kterého se distribuční náklady v Československu, pokud je distribuce obstarávána obchodem, rovnají asi 19% národního důchodu, oproti 21.5% ve Spojených státech a asi 30% v Německu. Nečiní tudíž více než třetinu národního důchodu (maximum). Není ovšem distribuční režie u každého druhu zboží stejná; nejvyšší je u specialit, tedy u zboží, jež si vyžaduje nákladnou tvorbu poptávky, má pomalý obrat, vyžaduje si odborný prodej, drahé prodejní místnosti, četné opravy a pod. Z ostatních veličin, jež mají vliv na obchodní režii, jsou ve spise zkoumány ještě hlavně: rozsah podniku, lidnatost sídla podniku, hodnotnost zboží, forma distribučního podniku. Cenné jsou rovněž i úvahy o vlivech vertikální (počet článků mezi výrobcem a spotřebitelem) a horizontální (hustota distribuční sítě) hypertrofii distribuce, dále stati, věnované rozboru jednotlivých složek nákladových a posléze i distribuční politice státní.

Hlavní zásluhou Munkovou je, že nás postavil před distribuční problematikou v celé její plnosti, ukázav, co úrodných polí leží v této oblasti marnotratně úhorem.

Dr. Potužil.

JUDr. ALOIS KAŠPÁREK: *Jak kolkovati obchodní písemnosti?* Nákl. »Orbis« v Praze 1935, str. 50, cena 10 Kč. — Příručka obsahuje výnos ministerstva financí o kolkové povinnosti některých obchodních písemností ze dne 23. července 1935 č. 52817/35 spolu s vysvětlivkami od autora — přednosty poplatkového oddělení ministerstva. Je to brožura, která byla již několik měsíců napiatě očekávána, a obsahující předpisy, které vnášejí jasno do některých spletilých poplatkových předpisů a mimo to přinášejí určité úlevy, jako částečnou amnestii do konce roku, a účinnost některých předpisů rozšiřují na Slovensko i Podkarpatskou Rus (obojí contra legem). Přijde jistě vhod právníkům, sotva však uspokojí zájemce, kterým i tento poplatkový succus se bude zdát pořád ještě velmi složitým, což však není vinou komentujícího autora ani ministerstva výnos vydávajícího.

Dr. Potužil.

Dr. FERDINAND EKSTEIN: *Das Gesetz über den Versicherungsvertrag*. Vydali Brí Stieplové, spol. s r. o. v Liberci. Stran 327, cena Kč 72.—. Vydání 2. Z četných komentářů, které vyšly k zákonu o smlouvě pojistné, nutno se zmíniti zvláště o komentáři Dra Eksteina. Autor se neomezuje jen na komentaci zákona o smlouvě pojistné, nýbrž sestavil velmi přehledně všechny předpisy týkající se soukromého pojišťování. V knize je otištěn zejména pojistný regulativ platný v historických zemích i na Slovensku a Podk. Rusi se všemi vedlejšími zákony a nařízeními a pak také zákon č. 147/1934 o zabezpečení nároků pojistníků v soukromém pojištění a o dozoru nad pojišťovnami. Dílo je v prvé řadě věnováno novému zákonu o smlouvě pojistné. Ačkoliv neuvádí důvodovou zprávu a judikaturu tak podrobně jak je tomu v díle Dra Horna »O pojistné smlouvě«, přece jsou všechna rozhodnutí zásadního významu pěkně seřazena v příslušných paragrafech, takže je kniha pro praktika velmi účelná. Praktickou cenu knihy velmi zvyšuje zejména přehledná srovnací tabulka příslušných předpisů starého zákona o pojistné smlouvě z 13./12. 1917 s novým zákonem, uváží-li se, že pojistné smlouvy sjednané do dne 20. I. 1935 řídí se až na některé výjimky, uvedené v § 62 zákona o poj. smlouvě, předpisy starého zákona resp. starými pojistnými podmínkami. O praktické ceně a vůbec oblíbenosti Stieplových sbírek v německých právnických kruzích svědčí, že první vydání knihy bylo v krátké době rozebráno.

—lk.